

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.008/2017/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen törzskönyv kiadása és egyéb követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. szeptember 14. napján kelt 13.P.20.464/2017/14. számú ítélete ellen az alperes részéről 15. és 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

részítéletet:

Az elsőfokú bíróság határozatát részítéletnek tekinti, annak nem fellebbezett részét nem érinti, a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezését **helybenhagyja**, az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 12 700 (tizenkétezer-hétszáz) Ft másodfokú perköltséget.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2008. április 14. napján **(kölcönszerződés száma)**. számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 876 000Ft kölcsönt folyósított a felperesnek az **(gpjmű frg.rszm.-a)** frsz-ú, SUZUKI Splash típusú gépjármű megvásárlása céljából.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(Üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció, és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy a kölcsönbevevő köteles a hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismételt vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a Hitelező mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg”.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg biztosítéki célú adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a

vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pont). Az opciós szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának feltételeit rögzíti, amely szerint az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

Az alperes a szerződéses jogviszony tartama alatt a **(Üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzata helyébe a **(Üzletszabályzat 2. jelölése)** számú üzletszabályzatát léptette, amelynek a „zárt opcióról” rendelkező V.6. pontja szerint a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja, az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. Ez utóbbi üzletszabályzatnak az V.7. pontja a szerződéskötéskor hatályos Üsz. IV.9. pontjában foglaltakkal azonos rendelkezést tartalmaz.

Az alperes a kölcsönszerződést 2016. február 22. napján felmondta, és bejelentette, hogy egyidejűleg opciós jogát gyakorolni kívánja.

A felperes keresetében kérte az alperes kötelezését arra, hogy a kölcsön felhasználásával vásárolt gépjármű törzskönyvét és az alperes javára a gépjármű-nyilvántartásba bejegyzett opciós jog törlésére irányuló hozzájáruló nyilatkozatot adja ki. Keresete indokaként előadta, az Üsz. IV.7. és az opciós szerződés 4. pontja az 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 374. § (2) bekezdésébe ütközik, s miután a gépkocsit terhelő, az alperes javára alapított opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidő lejárt, az alperesnek már nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására. Hivatkozott továbbá az opciós szerződés 7. pontjának tisztességtelenségére is.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Kifejtette, az opciós joga az utóbb hatályba lépett **(Üzletszabályzat 2. jelölése)** számú üzletszabályzat V.6. pontja alapján ún. zárt opció, amelyet az opciós szerződésben kikötött feltétel beálltától kezdődően gyakorolhat, az 5 éves időtartam e feltétel bekövetkeztétől számítandó. Előadta, a szerződést felmondta, ezzel bekövetkezett az opciós jog gyakorlására alapot adó feltétel, s miután a felmondás közlésével egyidejűleg nyilatkozott arról is, hogy élni kíván a vételi jogával, azt határidőben gyakorolta. Emellett érvelése szerint a törzskönyv birtokban tartása nem a vételi jog, hanem a kölcsön atipikus biztosítéka, így mindaddig jogosult a törzskönyvet magánál tartani, amíg a felperes nem teljesíti valamennyi fizetési kötelezettségét. Kiemelte, a törzskönyv kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosítéki jellegét támasztja alá az Üsz. VI.1., 2. és 3. pontja, valamint az a tény is, hogy az opciós szerződésnek nincs olyan rendelkezése, amely az opciós jog megszűnése esetére a törzskönyv kiadásának kötelezettségét írná elő. Hangsúlyozta, a törzskönyv birtokolásával a felperes rendelkezési jogot szerez a gépjármű felett, így az nem tudja a biztosítéki szerepet betölteni a teljes futamidő alatt. Utalt továbbá arra, nem ért egyet a Kúria e tárgyban elfoglalt álláspontjával, azt részletezett érvei alapján okszerűtlennek minősítette, hangsúlyozva, hogy az nem jogegységi határozat, így a bíróságokat nem köti. Fenti álláspontja alátámasztásaként számos egyedi ügyben hozott döntésre, a Pénzügyi Békéltető Testület ajánlásaira, valamint a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (3) és (4) bekezdésében foglaltakra hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével - egyebek között - kötelezte az alperest az **(gpjmű frg.rszm.-a)** frsz-ú, SUZUKI Splash típusú személygépkocsi törzskönyvének, valamint a gépkocsit terhelő elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozatnak a kiadására. A törzskönyv kiadására kötelező ítéleti rendelkezésének indokolása szerint sem az üzletszabályzat, sem a kölcsönszerződés nem tartalmaz olyan kifejezett rendelkezést, amely azt támasztaná alá, hogy a

törzskönyv birtokban tartását a felek a kölcsönszerződés atipikus biztosítékaként kötötték ki, így azt akként kell értelmezni - figyelemmel a Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra -, hogy a felek a vételi jog biztosítékaként állapodtak meg abban, hogy a vételi joggal terhelt gépjármű törzskönyve az alperes birtokába kerül. Miután pedig az Üsz. IV.7. pontjával megegyező szerződéses kikötés érvénytelensége közérdekű perben megállapításra került, az alperes vételi joga a szerződés aláírásától számított 5 év elteltével megszűnt, így nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására. Kiemelte, az üzletszabályzat alperes által hivatkozott IV.9. csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet, nem vonható le azonban e pont megfelelő értelmezéséből az a következtetés, hogy az alperes akkor is jogosult a törzskönyv birtokban tartására, ha a jogosultság alapjául szolgáló opciós joga megszűnt.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására kötelező rendelkezés mellőzését. Változatlan álláspontja szerint a törzskönyv birtoklásához való jog a kölcsön opciós jogtól független, atipikus biztosítéka, így mind a szerződéskötéskor hatályos Üsz. IV.9. pontja, mind az utóbb annak helyébe lépő Üsz. V.7. pontja alapján mindaddig jogosult azt birtokban tartani, amíg a felperes a szerződésből eredő kötelezettségét maradéktalanul nem teljesítette. A törzskönyv atipikus biztosítéki jellegének alátámasztásaként megismételte az elsőfokú eljárásban előadott védekezését, hivatkozott továbbá a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (3) és (4) bekezdéseiben foglaltakra. Kiemelte, a felperes keresetében nem az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat, hanem az opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására kérte kötelezni az alperest, az elsőfokú bíróság azonban ez utóbbi keresetről nem döntött, ítéletének rendelkező részében - és annak indokolása szerint is - az alperest az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat megtételére kötelezte. Csatolta a gépjármű-nyilvántartás perbeli gépkocsira vonatkozóan lekért adatait, amely szerint elidegenítési és terhelési tilalom nem volt bejegyezve a nyilvántartásba.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés a törzskönyv kiadása tekintetében **alaptalan**.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az opciós jog biztosítékaként tarthatta a birtokában a törzskönyvet, és miután az opciós joga az annak alapításától számított öt év elteltével megszűnt anélkül, hogy e jogát gyakorolta volna, nincs jogcíme a felperest mint a gépjármű tulajdonosát megillető törzskönyv birtokában tartására.

Ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt, az alperes érvelésével szemben sem az opciós szerződésnek, sem a kölcsönszerződés részét képező alperesi üzletszabályzatnak nincs olyan rendelkezése, amely alátámasztaná az alperesnek azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés atipikus biztosítéka lenne. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötötték ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá,

hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani.

Ugyancsak helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. A fizetési kötelezettségek teljesítése - az Üsz. IV.9. pontja nyelvtani értelme szerint - csak azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

A rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy az alperes által hivatkozott **(Üzletszabályzat 2. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe lépett-e, ennek azonban a jogvita elbírálása szempontjából nincs jelentősége, mert annak - az alperes által az elsőfokú eljárásban hivatkozott - V.6. pontjából sem vonható le a fentiekkel ellentétes következtetés. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől, nem pedig a feltétel bekövetkeztétől számított 5 év. Az V.7. pont pedig az Üsz. IV.9. pontjával megegyező rendelkezést tartalmaz.

Tekintettel arra, hogy az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidő a szerződés 4. pontja értelmében 2013. április 14. napján letelt, az alperesnek a 2016. február 22. napján kelt levelében erre vonatkozóan tett nyilatkozata elkészt. Az opciós jog tehát az annak alapításától számított öt év elteltével anélkül szűnt meg, hogy az alperes e jogát gyakorolta volna, következésképpen a továbbiakban nincs jogcíme a felperest, mint a gépjármű tulajdonosát megillető törzskönyv birtokban tartására, így annak kiadását nem tagadhatja meg.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Annyiban helytálló az alperes érvelése, hogy a Kúria perbelivel azonos tárgyú ügyben hozott Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítéletében elfoglalt álláspontja nem köti az eljáró bíróságokat. Nem ért egyet azonban az ítélőtábla az alperesnek azzal az érvelésével, miszerint a Kúria hivatkozott ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Épp ellenkezőleg, az ítélőtábla mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Az alperes által hivatkozott más bíróságok által egyedi ügyekben hozott döntések és a Pénzügyi Békéltető Testület ajánlása a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbösek, azok a jelen perben eljáró bíróságot nem kötik.

A közúti közlekedési igazgatási feladatokról és a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet alperes által hivatkozott 100. § (3) és (4) bekezdései csupán arra vonatkozóan tartalmazzak rendelkezést, hogy a közlekedési igazgatási hatóság mind a gépjármű tulajdonosa, mind a törzskönyvvvel jogszerűen rendelkező ügyfél kérelmére dönt a jármű forgalomból történő kivonásáról és tehet egyéb - ott megjelölt - intézkedéseket, emellett meghatározza, ki tekinthető a törzskönyvvvel jogszerűen rendelkezni jogosultnak. Arra vonatkozóan azonban nem ad eligazítást, meddig tarthatja a jogosult a törzskönyvet a birtokában, illetve mikor, kinek és milyen feltételek teljesülése esetén köteles azt kiadni. Ebből következően ez a jelen jogvita mikénti elbírálása szempontjából nem bír jelentőséggel.

Mindennek nem mond ellent az alperes által hivatkozott 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (4) bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint a törzskönyvvvel jogszerűen rendelkező ügyfélnek kell tekinteni egyebek között azt a pénzügyi intézményt, amelynél a törzskönyvet a jármű tulajdonosa pénzügyi követelés fejében letétbe helyezte, feltéve, hogy ez a rendelkezési jogot megalapozó okiratból megállapítható. Az alperes által hivatkozott Kormányrendelet sem biztosítja ugyanis a hitelezőnek a törzskönyv letéti őrzésének jogát önmagában azon az alapon, hogy a gépjármű vételárát vagy annak egy részét a gépjármű tulajdonosa a hitelező által nyújtott kölcsönösszegeből egyenlítette ki. A törzskönyv biztosítéki célú letétbe helyezésének alapja a felek erre vonatkozó megállapodása lehet, amely megállapodás tartalma dönti el, hogy a hitelező milyen feltételekkel és meddig tarthatja letéti őrzésében a törzskönyvet.

A Pp. 213. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre, a döntés azonban a Pp. 215. §-ában megfogalmazottak szerint nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen. Helyesen utalt az alperes fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróság nem döntött a vételi jog törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására irányuló keresetről, míg ezzel szemben kötelezte az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozat kiadására annak ellenére, hogy ilyen tartalmú kereseti kérelme nem volt, azaz e tekintetben az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen túlterjeszkedett. Erre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság határozatát a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítéletnek tekintette, annak a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a fentebb kifejtettekre tekintettel - helybenhagyta. Egyidejűleg az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadása vonatkozásában az elsőfokú ítéletet a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, míg az opciós jog törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozat kiadása iránti kereseti kérelem, mint el nem bírált kereset tárgyában az elsőfokú bíróságnak az eljárást folytatnia kell, és döntést kell hoznia.

Az alperest a törzskönyv kiadására vonatkozó fellebbezése eredménytelenségére figyelemmel kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes jogi képviselővel kapcsolatban felmerült másodfokú perkölségének megfizetésére, amelynek összegét - négy munkaórát számítva - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapította meg.

Az alperes a törzskönyv kiadására vonatkozó fellebbezéséhez kapcsolódó fellebbezési eljárási illetéket leróta, azt a jogorvoslati kérelme sikertelenségére tekintettel viselni köteles.

Szeged, 2018. március 13.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró